

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Musikkglede i barnehagen

Musical joy in kindergarten

790 & 756

BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Innleveringsdato: 25.05.2022

Antall ord: 11 724

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract/summary

The purpose of this bachelor thesis is to discover how the staff in a kindergarten can utilize singing and music to create a sense of community in a toddler ward. Choosing “musical joy in kindergarten” as our theme has given us the opportunity to examine the positive aspects of using music in kindergarten. We used literature study as a method and found research on the joy of music in kindergarten. Our findings indicate that music and community have a clear connection. All the research articles have in common that they focus on the content of assemblies or other music activities. This in turn has given the children an opportunity to express themselves through interaction with others. Furthermore, in the bachelor thesis, we have discussed why staff should have knowledge about both singing and music. In addition, we have discussed what the staff should be aware of in order to create an inclusive community for the children in a toddler ward.

By having enough knowledge about the child’s forms of expression, and how to create musical situations, the staff can more easily include song and music in everyday kindergarten life. Through research and theory, we discovered the importance of the staff’s awareness of how to utilize music, as well as its many benefits.

Innhold

Abstract/summary	1
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.1.1 Rammeplanen for barnehagen	5
1.2 Problemstilling	5
1.3 Oppgavens oppbygning	6
1.4 Begrepsavklaring	7
1.4.1 Musikk	7
1.4.2 Fellesskap	8
2.0 Teori	9
2.1 Toddlerne	9
2.2 Musikalsk møteplass	10
2.2.1 Spontane musikalske øyeblikk	11
2.3 Musichood	11
2.4 Tradisjonell og moderne musikk	12
2.5 Musikk som hjelp i barnas språkutvikling	13
2.6 Barns medvirkning	14
2.7 Personalets rolle	15
2.7.1 Ledelse av musikkaktiviteter	16
3.0 Metode	17
3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode	17
3.2 Litteraturstudie	17
3.3 Søkeprosessen	18
3.4 Kriterier for datamaterialet	18
3.4.1 Inklusjonskriterier	19
3.4.2 Ekskluderingsprosessen	19
3.5 Kildekritikk	19
3.5.1 Validitet og reliabilitet	20
3.6 Åpenhet om resultater	20
4.0 Resultat	21
4.1 Artikkel 1: “Musikers møte med de yngste barna i barnehagen”	21
4.2 Artikkel 2: “Sangrepertoaret i barnehagen- tradisjon eller stagning?”	22
4.3 Artikkel 3: “Inn i Ringen. Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage”	23
5.0 Drøfting	25
5.1 Musikalske møteplasser	25
5.1.1 Kulturelt mangfold	26

5.2 Bevisstgjøring av sang og musikk	27
5.3 Voksenrollen	29
5.3.1 Improvisasjon	31
5.4 Barns skapende medvirkning	32
5.5 Fellesskapsfølelse	34
6.0 Konklusjon	36
7.0 Avslutning	38
8.0 Litteraturliste	39

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Musikk har vært og er et verktøy vi har tatt i bruk gjennom oppturer og nedturen i livet. Vi ønsker å skrive om musikkglede i barnehagen fordi vi har opplevd hvilken effekt musikk har i fellesskap med andre, og hvordan det kan være en form for formidling. Vi har også erfaring fra da vi selv var i barnehagen og fikk gode opplevelser fra samlinger, sangleker og diskotek. Derfor har det vært viktig for oss å bruke musikk aktivt i barnehagene der vi jobber, og også derfor vi har valgt kunstfaglig arbeid i barnehagen som fordypning.

Formålet med denne bacheloroppgaven er å belyse de mange positive sidene bruk av musikk kan gi en småbarnsavdeling. Musikk er en uttrykksform små barn kan dra nytte av for å være i samspill med andre, ettersom de ennå ikke har utviklet god språklig kompetanse. “Å synge i barnehagen er bra fordi det er artig og skaper fellesskap...” Dette sitatet av Line Fredheim Storvik (2016) representerer mange av holdningene vi tenker at de ansatte må tenke på når man jobber for og med små barn. Fellesskap er et stort menneskelig behov, der musikk ofte har en stor rolle for å gjenspeile folks tanker, ideer, meninger eller glede.

I praksis har vi sett forskjellig bruk av musikk i ulike barnehager vi har gått i, jobbet i og observert fra tidligere. Noen avdelinger har brukt musikk aktivt i hverdagen. Der har personalet vært gode på å videreføre det barna gir god respons på, og musikken har derfor fått en sentral rolle på avdelingen. Andre barnehager har kun brukt musikk som et rituale før et måltid, og vi har opplevd at dette er fordi de mangler en god musikalsk kapital og musikalsk trygghet. Gjennom praksisperioder har vi som studenter tilegnet oss erfaringer og testet ut bruken av musikk i ulike settinger. Dette gjelder både i spontane og planlagte samlinger, der vi har bemerket oss hvordan sang og musikk er et samlingspunkt for alle barna på avdelingen. Slike erfaringer og observasjoner har vært med på å påvirke valg av tema musikkglede i barnehagen.

Vi har opplevd at musikk kan gi mye mer enn bare glede. Ved hjelp av praksisperioder i løpet av studietiden har vi tilegnet oss mye kunnskap om hvordan musikk blir brukt i barnehagehverdagen. I utgangspunktet kan musikk være med på å styrke både barnas språk, samspill og utforskertrang. Disse faktorene mener vi kan styrke fellesskapet på en avdeling.

Dette avhenger likevel av at de voksne på avdelingen har bevissthet rundt bruken av musikk, egne holdninger og barns flere uttrykksformer.

1.1.1 Rammeplanen for barnehagen

Rammeplanen er et viktig styringsverktøy for alle de som jobber i barnehagen. Det er en “..forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet”(Nasjonal digital læringsarena, 2020). Den er blant annet delt inn i fagområder som gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47). En del av barnehagens egenverdi belyser nettopp det å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og sikre at barna får ta en del i og medvirke fellesskapet. Videre tar rammeplanen for barnehagen (2017, s. 21) for seg å fremme samhold og solidaritet, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes.

1.2 Problemstilling

Vi kom frem til at vi ønsker å belyse tema musikkglede i barnehagen. Derfor ser problemstillingen vår slik ut:

“Hvordan kan personalet bruke sang og musikk for å skape fellesskap på en småbarnsavdeling?”

1.3 Oppgavens oppbygning

I kapittel én av bacheloroppgaven har vi forklart bakgrunnen til valg av tema, hva rammeplanene er, etterfulgt av problemstillingen vår. Videre ser vi nødvendigheten med en kort begrepsavklaring av musikk og fellesskap, der vi forklarer hvordan vi forstår disse begrepene i henhold til problemstillingen. I kapittel to går vi inn på relevant teori knyttet til tema og problemstilling. Dette er for å vise viktigheten av kunnskap om små barn, hvordan de musikalske møteplassene oppstår og hvordan de voksne opptrer i møte med musikk. Videre har vi delkapitler som tar for seg voksenrollen og hvordan de leder musikkaktiviteter. I kapittel tre presenterer vi metoden vi har benyttet oss av, som er litteraturstudie. Her går vi inn på fremgangsmåten i litteratursøket, hva vi hadde fokus på gjennom innhenting av empiri og kildekritikk. Kapittel fire legger vi frem funnene fra forskningsartiklene vi har valgt å benytte oss av. Vi har valgt å bruke artikkel 1, artikkel 2 og artikkel 3 i overskriftene, slik at det er lettere å referere til de i drøftingsdelen. I kapittel fem drøfter vi funn opp mot teori. Vi har valgt å trekke inn relevante erfaringer som kan være med på å støtte opp funnene. Disse erfaringene har vi fått gjennom praksisperioder og deltidsjobb i barnehage. I kapittel seks legger vi frem konklusjonen som svar på problemstillingen vår. Til slutt har vi litteraturliste med alle referansene vi har brukt i bacheloroppgaven vår.

1.4 Begrepsavklaring

1.4.1 Musikk

Musikk kan oppleves forskjellig fra individ til individ, og det gjør det vanskelig å finne en definisjon på begrepet. Det er derfor vesentlig å se på musikk som både et kommunikasjonsmedium, et estetisk uttrykk og et fysisk fenomen (Sæther, 2012, s. 10). For å finne en konkret definisjon nevner Sæther (2012, s. 21) at musikk er organisert lyd. Med andre ord, blir det knyttet til strukturering av lyd. Det vil være din holdning følelsesmessig, samt situasjonene og sammenhengene som lydstruktureringen presenteres i, som vil fastslå om vi oppfatter lyd som musikk eller ikke (Sæther, 2012, s. 21).

Ifølge Evensen, Sæheim og Sørenby (2012, s. 21) hører og opplever vi flere deler av musikken samtidig. Når vi skal jobbe med barn og musikk kan det være nødvendig å isolere grunnelementene (rytme, takt, melodi), slik at det er lettere å gi barna en estetisk og musikalsk erfaring. Det igjen vil ha betydning på hvordan og hva en opplever med musikk. Videre nevner Sæther (2012, s. 10) at musikk kan knyttes opp til sosiale sammenhenger og følelsesuttrykk.

Musikk er en viktig uttrykksform for barn og en viktig del av barnehagens virksomhet (Møen, 2012, s. 58). Ved å tenke at musikk er en naturlig interesse og ytringsform for barn, er det viktig at barnehagelærerne legger til rette for ulike musikkaktiviteter og ser etter ulike musikalske uttrykk i lek (Møen, 2019, s. 58).

1.4.2 Fellesskap

Om man søker opp ordet “fellesskap” vil Det norske akademis ordbok definere ordet som det å ha noe felles med og høre sammen med (noen) (NAOB, 2022). Videre dukker det opp en haug med eksempler på ulike betydninger og bruk. Vi vil si at denne forklaringen passer best i hvordan vi tar stilling til ordet fellesskap i vår bacheloroppgave; “Sammenslutning av mennesker med felles bakgrunn, bosted, interesser e.l.” (NABO, 2022).

I et godt fellesskap vil mennesker kunne få dekket mange av sine behov. Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 8) fastslår at barnehagen skal fremme et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg. Ifølge Anne Kristine Bergem (2021) er et fellesskap komplisert. Det har seg slik at et fellesskap må føles. For at fellesskapet skal ha virkning er man avhengig av at personen som er blitt inkludert, kjenner på følelsen av at man er den del av fellesskapet.

Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 9) nevner også at alle skal ha like muligheter for å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskapet. Den såkalte fellesskapsfølelsen krever en erfaring med å bli lyttet til (Bergem, 2021). I tillegg er gjensidighet sentralt, å være en del av et fellesskap betyr også at man må akseptere å bli påvirket av de andre. Man kan ha følelsesmessig nærhet til andre, dele tanker, ideer og meninger (Bergem, 2021).

2.0 Teori

I denne delen skal vi legge frem relevant teori for vår problemstilling. Vi velger å dele den inn i syv hovedoverskrifter.

2.1 Toddlere

Små barn kan skape lek ut av enhver situasjon, nevner Drugli (2019, s.62). Når barn leker vil de utforske, dele erfaringer og benytte seg av alle sanser og kompetanser. Toåring behersker følelsene sine bedre og liker å bevege seg til musikk. De har bøy i knærne, nikker med hodet, hopper og snur seg rundt, men kan ikke hoppe sammen med musikkens rytme (Fugle, 2012, s. 63). Videre nevner Drugli (2019, s.62) også at leken handler om å ha det bra, føle på glede og lykke.

Hovedsakelig lærer barn mest i samspill med andre mennesker og gjennom erfaringer. Dette gjelder både mellom barn, voksne og barnehagen som miljø (Drugli, 2019, s.66). Drugli (2019) mener at allerede fra toårsalderen vil jevnaldrende-relasjoner bety stadig mer. Små barn pleier å invitere hverandre til samspill og kommunisere med nonverbale uttrykk. Men gjennom jevnaldrende relasjoner vil barn utvikle sine språklige og sosiale ferdigheter på en annen måte enn med voksne. Det vil oppstå forhandlinger mellom jevnaldrende, og det vil da være en fordel med gode kommunikasjonsferdigheter (Drugli, 2019, s.62).

Når det kommer til barns musikalitet mener Betin Sundin at barn har et behov for å uttrykke seg musikalsk, og at disse uttrykkene blir sentralt om en oppfatter de som biologisk betinget (Sæther, 2012, s. 95). Kan de musikalske uttrykkene læres? Oppstår de spontant hos barn? Sæther (2012, s. 95) tror at barns musikalske uttrykk kan ses i sammenheng med leken, og at dette er medfødt. Videre påpekes det at musikalske uttrykk kan overføres fra barn til barn. Og ettersom barn improviserer og tilpasser uttrykkene sine ulikt i forskjellige situasjoner og ut ifra tidligere erfaringer, så blir uttrykkene forskjellige (Sæther, 2012, s. 95). Både leken og de spontane musikalske uttrykkene er resultater av at barn sosialiseres inn i barns kultur (Sæther, 2012, s. 95)

2.2 Musikalsk møteplass

En kan være oppmerksom på hvor de musikalske møteplassene utvikles, når de oppstår og hva som skjer. Det kan lønne seg å ha en ekstra interesse og ikke minst kunnskap om de musikalske øyeblikkene, slik at en kan motiverer og bygge videre på hendelser som dukker opp. Som oftest oppstår de musikalske møteplassene i et bestemt rom, på en fast dag til fast tidspunkt (Schei, 2019, s. 24). Dette kan være med å bygge en forventning og gi barna en arena for kreativ utfoldelse. Som barnehagelærer må man innta en bestemt rolle som musikalsk tilrettelegger slik at en kan fange barnas oppmerksomhet og gi dem rom for å utforske musikkskapning (Schei, 2019, s. 24).

Tiri Schei hadde et forskningsprosjekt der hun observerte en barnehagelærers arbeidsmåte og holdninger til sin egen yrkesutøvelse. Her fikk hun innsyn i det som Aristoteles betegner som Phronesis, og som kan oversettes med praktisk klokskap. Med andre ord, en dyd som kan defineres som handlingstilbøyeligheter, rettferdighet eller visdom som utvikles gjennom erfaringer (Schei, 2019, s. 25).

“I helhet dreier phronesis seg om å forstå sammensetninger i en gitt situasjon, forstå hva som kan være hensiktsmessige mål, og hva som kan være veier til å virkeliggjøre målet” (Schei, 2019, s. 25).

Videre kan man se på det som en dømmekraft. Denne kraften gir oss erfaring gjennom prøving og feiling, der man kan ta med seg nye ideer inn i en ny situasjon, som gir oss muligheten til å oppnå målene man har satt (Schei, 2019, s.25).

Fugle (2012, s. 95) nevner at en fin start eller avslutning på en musikkøkt kan være at barna sitter eller står i sirkel. Slik kan den som leder samlingen etablere struktur og kontakt i barnegruppen. Det kan føre til en energi og inspirere til å bruke de grunnleggende kommunikasjonsferdighetene. Ved å stå i sirkel er det naturlig å se opp og rundt, og med dette treffes blikkene. Man følger med på det som skjer uten å nødvendigvis ha i tankene å kommunisere med de andre i gruppen (Fugle, 2012, s. 95). I spor 1 av filmene om “Musisering med de minste i barnehagen” av Tiri Bergesen Schei (Høgskulen på Vestlandet, 2020, 0:02) får vi visuelt være med på en samlingsstund. Barna venter fint utenfor, og når de får lov til å komme inn i rommet er det lagt ut matter som barna skal sitte på. Vi ser at barna

vet hvor de skal sitte uten at noen forteller de det. Ved å nøye planlegge hvordan rommet settes opp skaper lederen av musikkensamlingen en spenning innenfor rammen av trygghet (Høgskulen på Vestlandet, 2020, 0:02)

2.2.1 Spontane musikalske øyeblikk

I barnehagehverdagen kan man oppleve mange spontane musikalske øyeblikk. Med spontane øyeblikk, mener vi de ikke-planlagte musikalske møter med barna. For å fange opp, eller skape slike interaksjoner, krever det nærvær, oppmerksomhet og engasjement fra de voksne (Møen & Thoresen, 2019, s.41).

Den voksne bør unngå å fokusere på informasjon eller instruksjoner. Det er derfor viktig at personalet er bevisste på egen rolle og deltakelse i barns ideer og handlinger (Møen & Thoresen, 2019, s. 41). Ved å benytte seg av observasjon, analyse og generelt støtte barna, kan en berike situasjonen på barnets premisser. For å kunne imøtekomme disse målene kreves det at personalet er spontane, endringsvillige og sensitive overfor barnas ulike behov. Slik kan de voksne introdusere nye kulturelle erfaringer og igjen skape et inspirerende rom for musikalske situasjoner (Møen & Thoresen, 2019, s. 42).

I det musikalske samspillet mellom barna og den voksne vil improvisasjon være en viktig vei (Fugle, 2012, s. 91). Nettopp fordi det handler om å uttrykke og utveksle ideer sammen, spontant. Samspill er å gjøre noe sammen, og det vil være vesentlig at den voksne legger en struktur, men lar improvisasjon og musikkuttrykk komme innenfor rammene. Slik kan det vi ser på som “bare” et strukturert samspill, som for eksempel en sanglek, gi rom for improvisasjon (Fugle, 2012, s. 91).

2.3 Musichood

Kulset (2018, s. 106) presenterer begrepet “musichood” som en gjensidig forbindelse mellom musikalsk trygghet og musikalsk kapital. Med dette mener hun at musikalsk trygghet handler om å stole på egen evne til å kommunisere musikalsk med omverden, og klarer å unngå å fokusere på om egne ferdigheter er bra eller dårlig (Turøy, 2019, s. 116). Videre beskriver hun begrepet musikalsk kapital som det å kunne anerkjenne og skape et ritual, tolerere kaos og ta i bruk sitt gestiske språk. Vår egen musikalske kapital handler ikke bare om ferdigheter, men

også om lærerferdigheter (Turøy, 2019, s. 116). Sammenhengen mellom musikalsk trygghet og musikalsk kapital vil være at "... musikalsk trygghet vil kunne gi musikalsk kapital, og musikalsk kapital vil kunne gi musikalsk trygghet. Denne gjensidige forbindelsen kaller jeg Musichood" (Kulset, 2018, s. 106).

For å kunne ta det musikalske arbeidet inn i gode sirkler, der musikalsk trygghet fører til musikalsk kapital og motsatt, bør barnehagelæreren ha utviklet et godt musichood (Turøy, 2019, s. 117). Barnehagelæreren bør kunne tilrettelegge for sanglig utvikling og musikalsk fellesskap i barnehagen gjennom å stadig øve seg, ta eierskap og glede seg over å gjøre ting. Det blir en viktig faktor for å lykkes med arbeidet for å oppnå musikalsk fellesskap i barnehagen (Turøy, 2019, s. 117).

2.4 Tradisjonell og moderne musikk

Barns møte med musikk og nye sanger er gjennom hva de voksne introduserer. Det er de voksne som introduserer barns møter med musikk og nye sanger (Torgersen, 2019, s. 116-117). Musikk blir ofte forbundet med lek og glede. Dette er en pådriver til at voksne setter på musikk som de tror vil oppfylle barns ønsker. I denne sammenheng er det ikke alltid barna vet hva de vil ha, og det er dermed voksnes oppgave å introdusere forskjellige musikksjangre til barna (Torgersen, 2019, s. 116-117).

Med tradisjonell musikk menes det musikk som har blitt videreført gjennom flere generasjoner. Dette er sanger de fleste voksne har kjennskap til, noe som kan føre til at barn og voksne får en felles musikalsk møteplass i barnehagen. Gjennom dette dannes det felles referanserammer som "...bidrar til å skape en kulturell identitet, noe som er viktig i barns dannelsingsprosess" (Torgersen, 2019, s. 113).

Modernisering av tradisjonelle sanger kan være populært i barnehager. Dette kan handle om personalets holdninger og motivasjon til å synge de samme sangene. Det som er viktig å huske på er at sangene som er gamle og tradisjonelle for personalet, er nye for barna. Videre er mediepåvirket kulturuttrykk relevant i dagens samfunn når det gjelder musikk. Gjennom medier blir barna introdusert til nye sanger som personalet prøver å følge opp (Torgersen, 2019, s. 116-117). De voksne har en påvirkningskraft når det kommer til hvilke musikk som blir spilt og sunget i barnehagen.

2.5 Musikk som hjelp i barnas språkutvikling

Språkvansker hos barn kan, ifølge Evensen, Sæheim og Sørenbye (2012, s. 87), deles inn i to kategorier: spesifikke og generelle språkvansker. De spesifikke språkvansker går ut på at barnet har alle forutsetninger til å lære seg språket, men den språklige utviklingen er ikke som forventet. Generelle språkvansker betegner barn som har hørselsvansker eller psykisk utviklingshemming. I tillegg til dette har vi enda en gruppe som innebærer tospråklige barn, som kan trenge ekstra støtte i språkutvikling (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 87).

Musikk kan være et nyttig hjelpemiddel for å få barnets oppmerksomhet (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 91). Videre kan bruk av konkreter, sammen med musikk, hjelpe både de med spesielle og generelle språkvansker til å bli med i eventuelle musikk-samlinger. Slik får barna noe å binde ord, lyder og ting sammen (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 91). For eksempel Per Olsens bondegård, der både konkreter og dyrelyder brukes.

Et annet virkemiddel som forekommer ofte i barnehagen er sang og bevegelse. Ragnhild Øvregaard Sæheim (2012) påpeker et viktig poeng; “vi synger om det vi gjør, og vi gjør det vi synger”. Bevegelser som blir gjort i samhandling med sang gir større mulighet til å forstå både ord og innhold mer direkte. Slike virkemidler kan hjelpe barna for å få en større forståelse over hva de synger om (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 92).

Med forutsigbare og planlagte samlingsstunder kan barn med ulik kulturell bakgrunn oppleve mestring (Møen & Thoresen, 2019, s. 53). Dette er fordi de også utvikler andre ferdigheter, som for eksempel evne til å lytte, forstå andres handlinger, knytte vennskap, samarbeide og bruke språket (Kulset, 2018b; Pitts, 2016) (Møen & Thoresen, 2019, s. 53). Ved å ha slike samlingsstunder regelmessig, kan det føre til at barna tar initiativ til musiske aktiviteter, selv uten voksne til stede. Dette er med på å stimulere barns språk også gjennom kommunikasjon med andre (Møen & Thoresen, 2019, s. 55).

2.6 Barns medvirkning

Rammeplanen for barnehagen (2017) har stort fokus på barns medvirkning. I tillegg fastslår både barnehageloven §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr.1, at barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Ved å inkludere barna i planleggingen og la de være aktive deltakere vil barna få erfare hvordan det er å ha innflytelse på det som skjer i barnehagehverdagen. Derfor er det viktig å være bevisst på barnas uttrykksformer, slik at man kan tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset ulike forutsetninger og behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

For å få til god medvirkning vil ulike kommunikasjonsmåter være bra. Marianne Ree Særheim (2015) påpeker at relasjoner mellom voksne og barn gir en meningsdannelse for barn. Med andre ord skaper barn mening i sine erfaringer ut fra hvordan den voksne forholder seg til det barnet sier og gjør. I barnehagen kan det bli lagt opp til strategiske handlinger, der de styres av intensjonen om å oppnå spesifikke mål (Særheim, 2015). Ulempen med dette er at det er lett å utnytte barnegruppen for egen måloppnåelse og fremgang, og de vil fremstå som objekter. Da vil barna miste sin rett på medvirkning.

På en småbarnsavdeling vil den nonverbale kommunikasjonen naturlig dominere. Ifølge Furholt (2019, s.133) finnes det forskjellige samspillsformer som, ansikt-til-ansikt kommunikasjon, gjensidig speiling og felles oppmerksomhetsfokus. Disse er grunnleggende for at barnet skal kunne etablere følelser av seg selv (Furholt, 2019, s. 133).

Barnehagepersonalet bør derfor ha kunnskap om de integrerte samspillsformene til barna på avdelingen, slik at man kan bevisstgjøre den non-verbale siden ved språket i det didaktisk arbeidet (Furholt, 2019, s. 133).

2.7 Personalets rolle

De voksne på avdelingen har en viktig rolle når det kommer til kulturell utfoldelse (Evensen, Sæheim og Sørenbye, 2012, s. 11). Barnehagen er et sted der de fleste barn for første gang opptrer for andre enn familien. Derfor er det viktig at personalet jobber med å skape trygge omgivelser og gode relasjoner, slik at barna kan tørre å utfordre seg selv. Denne tryggheten kan dannes hos barna ved at personalet våger å være synlig gjennom sang og glede i kulturelle uttrykk (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 11).

Ifølge Evensen, Sæheim & Sørenbye (2012, s. 17-18) er glede og spontanitet noe av det som kjennetegner barn godt. Denne barnekulturen må ikke ødelegges av voksnes usikkerhet og fordommer. Det er viktig at de voksne i barnehagen tør å gå ut av komfortsonen (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 17-18). Ettersom barns atferd kan læres gjennom observasjon, bør voksne som arbeider med barn kjenne til metoden modellering. Den går ut på at barn kopierer voksnes oppførsel, holdninger, vaner og uvaner for å tilpasse seg fellesskapet (Ringereide, 2020). Dermed er det viktig at personalet fremstår som gode rollemodeller for barna slik at de i barnehagen og i fremtiden skal kunne tørre å gå ut av komfortsonen sin. Gjennom dette kan det komme frem mange fine og verdifulle øyeblikk med barna.

Pedagogens lekne innstilling vil sannsynligvis kunne påvirke både innhold og fokus i et musikalsk samvær (Hodneland, 2019, s. 90). Mona Persson Aronson har utfoldet tre punkter som er svært sentral for leken væremåte:

1. Den personlige holdningen som avgjør om man våger og kan slippe en viss kontroll.
2. Evnen til å improvisere og fantasere.
3. Samspillet med omverdenen.

Det er snakk om en væremåte som skal kunne bringe inn noe spesielt i et faglig arbeid. Fokus på å ha en leken tilstedeværelse i møte med musikalske inntrykk og uttrykk er mer i fokus enn å ha god musikkfaglig kompetanse (Hodneland, 2019, s. 91-92).

“For å bli klok, må du hoppe oppi gryta”. Dette er ordene til en musiker som mener at hvis du vil få til noe, må du gjøre noe aktivt og være der det skjer eller passe på at det skjer der du er (Fugle, 2012, s. 73). Det nevnes også en annen livsfilosofi som handler om at hvis en er

forsiktig nok, vil en ikke havne i en vanskelig situasjon. Men hvis du benytter deg av denne filosofien kan det føre til lite utfordring og utvikling (Fugle, 2012, s. 73).

2.7.1 Ledelse av musikkaktiviteter

Et mål med å lede musikkaktiviteter, er at barna skal kjenne seg sett og opplevd. Fugle (2012) nevner at lek og glede må stå i fokus for all ledelse. Personalet som leder og deltar i musikkaktiviteter må være bevisst på at holdningen deres ikke er preget av å “lære opp” barna. Konsekvenser av dette kan være at det blir formidlet holdninger med at musikkuttrykk kan være rett eller galt. Dersom vi skal lære dem opp, må dette gjøres hvis barnet selv spør om hjelp (Fugle, 2012, s. 113).

Når man skal lede musikalske samspill er det viktig å huske på kroppsspråket. Det skal være tydelig og litt overdrevent, men ikke så voldsomt at det føles “karikert” (Fugle, 2012, s. 113). Blikket til leder spiller også en vesentlig rolle der det skal omfavne alle, være støttende og understreke det vi gjør og sier ellers. Varme og tydelighet skal lede barna inn i aktivitetene (Fugle, 2012, s. 113). Det oppgis også at fokus på overganger når vi går fra det ene til det andre, at dette skal gi mening for barna. Det er nødvendig for å holde på kontinuiteten, oppmerksomhet og konsentrasjonen til barna (Fugle, 2012, s. 114).

I møte med barn er det vesentlig at den som leder aktiviteten snakker sakte. Dette er for at barna skal oppfatte hva som blir sagt. Om tempoet går for fort, kan dette til slutt føre til at barna blir utmattet dersom det ikke klarer å få med seg hva som blir sagt (Fugle, 2012, s. 114). Det er viktig under all ledelse at en tåler å vente på respons. Det kan ofte oppstå dilemma for hvor lenge en skal vente på respons fra barna. Hvis man venter lenge nok, kan dette føre til at de andre barna i gruppen mister oppmerksomheten og begynner å kjede seg. Men det er også nødvendig at man venter, da reaksjonstiden til barn er lengre (Fugle, 2012, s. 114).

Sæheim (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 35) skriver at når en barnegruppe skal synge samtidig er det nødt til å ha en leder. Det vil være naturlig at en voksen tar denne rollen. Barna følger med og imiterer det lederen gjør, enten det er bevegelser, tonehøyde, tempo på sangen, eller pustepauser. Det er derfor viktig å være et godt forbilde for barna i slike musikkamlinger (Evensen, Sæheim & Sørenbye, 2012, s. 35).

3.0 Metode

Ifølge Olav Dalland (2021, s. 53) er metode en fremgangsmåte for å komme frem til ny kunnskap og eventuelt løse problemer. Med andre ord er metode redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke. De allmenngyldige kravene til en hver metode er å tenke og systematisere tankene våre, samt at det stiller krav til oss om ærlighet og sannhet (Dalland, 2021, s. 53). Ved bruk av metode, hjelper dette oss til å samle inn data som gir informasjon om problemområde vi undersøker (Dalland, 2021, s. 54).

3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

Kvalitative og kvantitative metoder er gode verktøy for å innhente data. Kvantitative metoder har fordel med at den gir målbare enheter (Dalland, 2021, s. 54). Her ser forskeren på fenomenet utenfra og har en nøytral holdning til informasjon som blir innhentet, det blir da et jeg- det forhold mellom forsker og informant (Dalland, 2021, s. 55). Kvalitative metoder er med den fordel at den fanger opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste (Dalland, 2021, s. 54). Forsker ser fenomenet innenfra og erkjenner påvirkning og delaktighet, noe som dannet er jeg- du forhold (Dalland, 2021, s. 55). Det kan bli uttrykt som “harde” og “myke” data som blir samlet inn ved de forskjellige metodene. Dette kommer til uttrykk i at de harde dataene som blir samlet gjennom kvantitative metoder blir telt opp uten form for tolkning, og de kvalitative metodene omhandler data som blir tolket, altså tar sikte på å få frem sammenheng og helhet (Dalland, 2021, s. 55-56).

3.2 Litteraturstudie

En litteraturstudie er en kvalitativ metode, der man tolker empiri (data), og fanger opp ulike meninger og opplevelser. Denne metoden innebærer at man tydelig formulerer en problemstilling som besvares gjennom å identifisere, velge, vurdere og analysere relevant forskning (Forsberg og Wengstrøm, 2015, s. 27). For at man skal kunne benytte seg av en systematisk litteraturstudie er det vesentlig at det finnes rikelig med studier som har god kvalitet, slik at det kan gi oss underlag for å besvare problemstillingen som er satt (Forsberg og Wengstrøm, 2015, s. 26). Vi mener denne metoden egner seg best til å belyse vår problemstilling, ettersom det finnes mye forskning om tema musikkglede i barnehagen.

3.3 Søkeprosessen

Tabell 1. Søkeprosessen.

Databaser:	Søkeord:	Treff:	Avgrensninger:	Treff etter avgrensninger:	Lest abstrakt:	Inkludert:
Oria	Musikk i barnehagen	118	Artikler fra 2012-2022	67	4	2
Oria	Musikk og fellesskap i barnehagen	57	Artikler fra 2010-2022	31	1	1
Oria	Musikkglede i barnehagen	2	Artikler fra 2010-2022	1	1	0
Google Scholar	Musikk i barnehagen forskningsartikkel	383	Artikler fra 2018-2022	231	3	0
Oria	Musikk identitet	1012	Norske artikler fra 2018-2022	90	0	0

3.4 Kriterier for datamaterialet

I denne delen av bacheloroppgaven har vi fokusert kildesøkingen på forskningsartikler innenfor musikkglede i barnehagen. Etter flere søk innenfor tema vårt, har vi lest gjennom ni abstrakter (sammendrag), der tre av de benyttes for å belyse problemstillingen vår. Da vi leste gjennom de tre valgte artiklene, fokuserte vi på om det var sammenheng mellom teori og funn. I tillegg tenkte vi på om forskeren beskrev et tydelig bilde av virkeligheten og det empiriene formidler (Forsberg og Wengstrøm, 2015, s. 143).

3.4.1 Inklusjonskriterier

Underveis i søkeprosessen kom vi frem til ulike kriterier som vi var nødt å inkludere for at datainnsamlingen skal være relevant for vår problemstilling.

Inkluderingskriteriene ble da:

- Artikler fra 2010- 2022
- Norske barnehager
- Hvordan musikk blir brukt i barnehagen
- Barns medvirkning
- Hvordan de ansatte arbeider med musikk
- Barns ulike uttrykksformer innenfor musikalske aktiviteter

3.4.2 Ekskluderingsprosessen

Underveis i søkeprosessen ble det lest artikler som ble ekskludert.

Vi begynte å gå gjennom alle titler som kom opp etter søket, og underveis i søkeprosessen valgte vi å ekskludere artikler som ikke handlet om musikk. Etter å ha lest sammendrag på de artiklene vi tenkte var relevant, valgte vi å ekskludere ut i fra disse punktene:

- Barnehager utenfor Norge. Ettersom vi kun har erfaring fra den norske praksis.
- Eldste barna i barnehagen. Ettersom problemstillingen vår fokuserer på småbarn, ble alle forskningsartikler basert på den eldste barnegruppen ekskludert.
- Musikkterapeutiske aktiviteter
- Artikler skrevet av barnehager

3.5 Kildekritikk

Det finnes to sider av kildekritikk, den ene omhandler å finne frem til den litteraturen som belyser problemstillingen, med andre ord kildesøkingen. Den andre dreier seg om å redegjøre for den litteraturen vi velger å bruke i oppgaven vår (Dalland, 2021, s.143). Vi som har benyttet oss av litteraturstudie, der vi har brukt internett for kildesøking, har det vært ekstra viktig å vurdere hvem som har lagt ut kilden eller informasjonen.

3.5.1 Validitet og reliabilitet

Det stilles krav til data som blir anvendt i forskningsstudier. Metodene skal gi troverdig kunnskap og det er derfor viktig at kravene til validitet og reliabilitet er oppfylt (Dalland, 2021, s. 43). Validitet står for relevans, som er vesentlig at vi benytter oss av når vi skal innhente informasjon til problemstillingen (Dalland, 2021, s. 63). Reliabilitet som betyr pålitelighet, handler om at alle steg i prosessen må være fri for unøyaktigheter. Dersom feilmarginer oppstår er det viktig at disse oppgis (Dalland, 2021, s. 43). Etersom litteraturstudie er en metode der man finner informasjon skrevet av andre, er det derfor viktig å ta hensyn til relevans og pålitelighet.

3.6 Åpenhet om resultater

Det er mye spennende og relevant å finne gjennom litteraturstudie, men det er også utfordrende å bruke et kritisk øye til funnene i artiklene. Vi har likevel valgt å finne pålitelige og relevante forskningsartikler, til tross for at det fortsatt er andre metoder som kunne vært relevante for å svare på problemstillingen vår. Det kunne vært for eksempel intervju, eller å utføre praktiske observasjoner selv.

Ved å bruke litteraturstudie leser man andres forskning, der det blir lagt frem deres tolkninger og meninger. Vi må derfor ha tillit til at de har fanget opp alle observasjoner og at de har klart å være objektive i sine analyser. Ved å bruke intervju som metode får man selv mulighet til å tilpasse deltakere, spørsmål og oppfølgingsspørsmål. Likevel har vi valgt litteraturstudie som metode fordi forskningen allerede er gjennomført av flere ulike mennesker, med ulike bakgrunner og forutsetninger for å innhente informasjonen på. Dette gir oss et stort utvalg av forskning som allerede eksisterer, for at vi på best mulig måte kan innhente mye informasjon for å svare på problemstillingen vår.

4.0 Resultat

Vi har valgt å navngi de Artikkel 1, Artikkel 2 og Artikkel 3, slik at det er mer oversiktlig å referere til de i drøftingsdelen.

4.1 Artikkel 1: “Musikers møte med de yngste barna i barnehagen”

Denne artikkelen er skrevet av Morten Sæther (2017) der hensikten med studien var å utforske hvordan fire voksne (med ulik bakgrunn) forstår de musikalske møtene med de yngste barna i barnehagen. De har samlet en musiker, to barnehagelærere og en forsker- og kunstpedagogisk veileder. Forskningen er basert på et praktisk utviklingsprosjekt som omfatter seks musikksamlinger (Sæther, 2017).

Tidlig i artikkelen nevnes det at alle mennesker kan oppnå å skape noe for toddlere (små barn), men det handler mye om måten en toner seg inn på barnet. Videre blir det forklart at kunstuttrykket omfavner hvordan en inviterer til kontinuerlig møte med kunsten.

I etterkant av hver musikksamling ble det skrevet ned refleksjoner der fokuset var på hva som karakteriserer det musikalske samspillet mellom den som ledet samlingen og barna som deltok.

En opplevelse som musikeren hadde var at barna kunne “ snakke ” sammen gjennom lydene de lager. At de responderte på hverandres lyder.

“Det kom tydelig frem at uttrykket nærhet til egen stemme og den kroppslige tilnærmingen i det musikalske åpner opp for en relasjonell musikkaktivitet. Den relasjonelle tilnærmingen kan åpne for barns initiativ til egne skapende uttrykk”

(Sæther, 2017)

Her skaper barna sin egen kultur gjennom lek og uttrykk, og de blir med å medvirke i musikkuttrykkene, og ikke bare er tilskuere.

Videre i artikkelen kommer det frem at der musikeren hadde god tilstedeværelse klarte han å kommunisere gjennom musikken, og kunne møte barnas spontane og kroppslige uttrykk. Under samlingsstundene var det alltid en barnehagelærer til stedet som kunne tolke barnas uttrykk og reaksjoner, ettersom de kjenner barna på avdelingen godt.

Forskningen kom frem til to konklusjoner som omhandler temaene; improvisasjon og skapende medvirkning. Konklusjonen de kom frem til var at gjensidig skapende medvirkning gir muligheter for opplevelser og erfaringer gjennom utforskning av musikalske aktiviteter. For å kunne besvare vår problemstilling er det vesentlig å se på barns skapende medvirkning for å være en del av fellesskapet.

4.2 Artikkel 2: “Sangrepertoaret i barnehagen- tradisjon eller stagning?”

Forskningsartikkel skrevet av Liv Anne Hagen og Siri Haukenes (2017) er basert på forskningsprosjektet “blikk for barn”. De undersøker ulike sider ved omsorg, lek og læring for de yngste barna i barnehagen. Prosjektet ser på betydningen av møter med barn i estetiske prosesser, der de poengterer sang som aktiviteten som forekommer oftest i barnehagen.

Etter å ha studert 250 forskjellige sanglister, viser det seg at sanger av et eldre repertoar gjentar seg i de aller fleste barnehager. Gjennom intervjuer kom de frem til at det har med tradisjon og formidling av kulturarv å gjøre. Det er sanger som “sitter i veggene” som nye ansatte gjerne overtar og bringer videre.

Folkemusikken gir oss mange sanger for og med barn om de nære ting, men også nyere sanger tilegner seg dette bruksområde. Det kommer frem at hvis vi ser på folkemusikk der det blir brukt som ritual og signal, vil sangrepertoaret nettopp basere seg på gjentakelser, som vil skape faste rammer og forutsigbarhet. Dersom sang blir forstått som et kunstnerisk uttrykk, vil fornying og variasjon innenfor musikken være et vesentlig kriterium.

Det kommer frem i forskningen at musikk har i alle tider blitt brukt til å styrke samhold, samle krefter og løfte i flokk. I barnehagen har sanger fått en tilsvarende lik funksjon: samle alle barna, se alle, rope inn, synge om barna og nevne dem ved navn. Liv Anne Hagen og Siri Haukenes konkluderer med at det er et behov for bevisstgjøring rundt sangrepertoaret i barnehagen. Sanger bør representere nyere tider og større variasjon innen sjangre. Det påpekes at barn ikke bare er opptatt av “barnesanger”, men at de også interesserer seg i kompliserte sanger. Dette gir oss grunnlag for å drøfte hva musikken har å si for barns estetiske prosesser og fellesskapsfølelse på avdelingen.

4.3 Artikkel 3: “Inn i Ringen. Et musikkpedagogisk utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage”

Mirjam Dahl Bergsland og Knut Kvaran (2011) tar for seg hvordan man gjennom sang og musikk kan skape et inkluderende fellesskap i en flerkulturell barnehage. Videre belyser de hvordan man kan bruke musikken for å skape inkluderende felles opplevelser i barnehagen. Artikkelforfatterne drøfter også utfordringer knyttet til musikk i en flerkulturell sammenheng, der musikk har blitt tilgjengelig på en ny måte, og som kan utfordre barns tilhørighet.

I likhet med Morten Sæther (2017) nevner Bergsland og Kvaran at det å delta er noe annet enn å være tilskuer.

“Det forutsetter at en er i stand til å gi et bidrag til det beste for fellesskapet, og at en er i stand til og får lov til å nyte fra det samme fellesskapet, begge deler ut fra den enkeltes forutsetninger.” (Bergsland & Kvaran, 2011)

Det kommer frem i artikkelen at personalet på avdelingen observerte barn som ikke lekte sammen, inkluderte og gikk inn i sosiale samspill med hverandre til tross for ulikheter.

Et av funnene i forskningsartikkelen er at bruken av musikk vil danne en god ramme for utvikling av et inkluderende fellesskap. Det vil si at barna, sammen med de voksne, skaper en arena der de føler seg trygge til å prøve ut nye ting, synge og danse, og møte ulike kulturer. Videre la de voksne vekt på innholdet i samlingene på avdelingen. De startet hver samling med en velkommensang og alle barnas navn ble nevnt. Slik kunne barna få oppleve seg betydningsfulle og inkludert i fellesskapet.

Gjennom forskningsprosjektet hevdes det at sang og musikk var med på å synliggjøre og anerkjenne det kulturelle mangfoldet som finnes på avdelingen. Videre nevnes det at fokuset på barn innen kulturelt mangfold kan være en avsporing. Ved å legge for mye ansvar på enkeltbarn når det gjelder å representere sin egen kultur, kan fokuset gå vekk fra barnet i seg selv. Han nevner at innen mangfoldsperspektivet skal barna møtes som enkeltindivider i barnehagen. Videre nevnes det at ansatte i barnehagen ikke kan forvente at barna skal føle en tilhørighet til musikk fra egen kultur, dette kan i verste fall virke mer stigmatiserende enn anerkjennende.

Dette forskningsprosjektet har et mål om å fremme et mangfold og fellesskap ved å ta utgangspunkt i alle barnas kulturelle bakgrunn. Vi ønsker å ta i bruk denne forskningsartikkelen da den er med på å belyse vår problemstilling, der vi har fokus på musikk og fellesskapet på en avdeling.

5.0 Drøfting

I dette kapittelet skal vi belyse funnene våre ved hjelp av teori. Når vi drøfter vil vi bruke argumenter og motargumenter, vurdere alternative tolkninger og se på de ulike sidene av både funn og teori. Når vi har drøftet sitter vi igjen med den verdifulle essensen, altså konklusjonen vår.

5.1 Musikalske møteplasser

Skal man legge til rette for de musikalske møteplassene i barnehagen vil det lønne seg å ha interesse og et genuint ønske om å oppnå gode øyeblikk for barna på avdelingen. Som barnehagelærer øver vi på dette i praksis for å bygge gode relasjoner med barna, som igjen gjør det enklere å tilpasse en arena for kreativ utfoldelse i barnehagen.

Planlagte samlingsstunder er med på å styrke fellesskapet på en småbarnsavdeling. Dette er, fordi regelmessige samlingsstunder kan føre til at barna tar initiativ til musiske aktiviteter og det kan være med på å knytte vennskap, samarbeide og bruke språket (Møen og Thoresen 2019, s. 55). Personalet i forskningen til Bergsland og Kvaran (2011) observerte at barn som ikke lekte sammen, inkluderte og gikk inn i sosiale samspill med hverandre etter kontinuerlige samlingsstunder. I spor 1 av filmene om “Musisering med de minste i barnehagen” av Tiri Schei (Høgskulen på Vestlandet, 2020, 0:02) har lederen av musikksamlingen planlagt rommet nøye, og han skaper en spenning innenfor rammen av trygghet. Barna vet hvor de skal sette seg ned når de kommer inn i rommet og de viser engasjement for elementene som er tatt i bruk. Dette kan være med på å gi barna en felles referanse som de senere kan ta med seg i leken. Videre opplever personalet i forskningen til Bergsland og Kvaran (2011) at bruken av musikk var med på å danne gode rammer for utvikling av et inkluderende fellesskap. Avdelingen ble en trygg arena hvor de turte å prøve ut nye ting, synge og danse (Bergsland og Kvaran, 2011).

Det finnes mange sanger de voksne har kjennskap til, som har blitt videreført gjennom flere generasjoner. Når personalet bruker sanger de er vokst opp med, blir disse lært videre til barna, og sammen kan det oppstå en felles referanseramme. Ifølge Torgersen (2019, s. 113) kan slike felles referanserammer være med på å gi en kulturell identitet, som er viktig i barns dannelsesprosess. Ved å være bevisst på dette i de musikalske aktivitetene, kan det være med på å gi barn og voksne en felles musikalsk møteplass i barnehagen.

Det sies at allerede i toårsalderen vil jevnaldrende relasjoner betyr mer, og at de kommuniserer via non-verbale uttrykk og inviterer hverandre til samspill (Drugli, 2019, s.62). I Artikkel 1 (Sæther, 2017) opplevde musikeren at barna “snakket” sammen gjennom lydene de lager. Er dette fordi barna er trygge på hverandre? Har voksne en innvirkning på relasjonsbyggingen til barna? Som barnehagelærer er man nødt til være med på å skape rom for slike møter og sette av tid til musikalske samspill. Ifølge Schei (2019, s. 24) må barnehagelærer innta en bestemt rolle som musikalsk tilrettelegger slik at en kan fange barnas oppmerksomhet og gi dem rom for å utforske musikkskapning.

Det nevnes av Møen og Thoresen (2019, s.41) at personalet må være spontane, endringsvillige og sensitive overfor barns behov. Slik kan man introdusere nye erfaringer og skape et inspirerende rom for musikalske situasjoner. For eksempel om en barnehagelærer er altfor stresset og fokuserer på at dagen må “holde tidsskjema”, mener vi flere lærerike, positive og innholdsrike situasjoner i møte med musikken kan bli oversett. I praksis har vi erfart at de voksne ofte kan avbryte barns samspill i stedet for å ta seg tid til å observere eller berike situasjonen, fordi de henger seg opp i rutiner. Ofte kan disse musikalske interaksjonene mellom barna styrke vennskap og gi dem en felles opplevelse. Dette nevnes også i Artikkel 2 av Hagen og Haukenes der de mener at musikk har i alle tider blitt brukt til å styrke samhold, samle krefter og løfte i flokk (2017). Personalet bør være bevisste på de positive sidene med bruk av musikk og hva det kan bidra med. Da kan man lettere tilrettelegge for gode interaksjoner i musikalske situasjoner.

5.1.1 Kulturelt mangfold

For å speile et inkluderende fellesskap i barnehagen er det vesentlig å nevne kulturelt mangfold. Gjennom forskningen av Bergsland og Kvaran (2011) hadde de et mål om å ta utgangspunkt i alle barnas kulturelle bakgrunn. På den ene siden kan ikke personalet forvente at alle barn føler på tilhørighet til musikk fra sin egen kultur, dette kan da føles mer stigmatiserende enn anerkjennende (Bergsland & Kvaran, 2011). På den andre siden kan musikk fra andre kulturer være med på å invitere til felles musikalske møter. Her bør holdningene til personalet være at de ser på det kulturelle mangfoldet som en ressurs. De kan for eksempel inkludere foreldrenes musikalske kapital, og la de få medvirke i barnehagens innhold.

Videre nevner Møen og Thoresen (2019, s. 55) at regelmessige samlingsstunder gjør at barna inviterer til musiske aktiviteter på egenhånd, noe som kan være med på å stimulere språk og kommunikasjon med andre. Dette observerte personalet i forskningen til Bergsland og Kvaran (2011). Barna som vanligvis ikke lekte sammen, tok initiativ til sosiale samspill og inkluderte hverandre, tross for ulikheter. Gjennom planlagte og hyppige samlingsstunder, kan barn med ulik kulturell bakgrunn oppleve mestring. Slik kan de få øve på å bruke språket, knytte vennskap og samarbeide (Møen & Thoresen, 2019, s. 53). I praksisperioden observerte vi en situasjon som var med på å stimulere både språk, kommunikasjon og samhold til et barn med minoritetsbakgrunn. Barnet tok med seg flere leker bort til et annet barn. Sammen begynte de å imitere det vi tidligere hadde gjort i en samlingsstund ved å synge og leke med dyrene, på samme måte som de voksne hadde gjort tidligere. Barnet med minoritetsbakgrunn pleide som regel å uttrykke seg nonverbalt, og tok sjeldent initiativ til lek med andre barn. En slik observasjon av glede og lek, tolket vi som at de fikk en felles musikalsk aktivitet, som de selv tok initiativ til.

5.2 Bevisstgjøring av sang og musikk

I samlingsstunder er det en enkel løsning å benytte seg av de samme sangene hver gang. I artikkel 2 (Bergsland, og Kvaran, 2011) belyser de at det eldre repertoaret av sanger gjentar seg i de fleste barnehager. Dette begrunnes gjennom intervjuer der de forteller at sanger “sitter i veggene”, og blir overtatt av nye ansatte på avdelingen. Som nye barnehagelærere må vi være bevisst på vårt eget sangrepertoar og hvilke sanger vi ønsker å formidle videre til både barn og voksne.

Når man har kjennskap til de samme sangene kan det føre til en felles musikalsk møteplass på avdelingen (Torgersen, 2019, s. 113). Dette har vi selv opplevd etter å ha jobbet på flere avdelinger i samme barnehage. Hver avdeling har ulikt sangrepertoar de bruker i samhandling med barna. Vi har opplevd størst forskjell mellom småbarnsavdeling og storbarnsavdeling når det kommer til sangrepertoaret. Barnegruppene har forskjellige forutsetninger og interesser som personalet må ta hensyn til. Videre har vi også observert hvordan sanger som blir sunget i samlingsstunder, drar seg videre ut i leken. Det blir brukt til en slags invitasjon til lek. For eksempel har vi flere ganger vært med på at to- og treåringer samler sammen stoler på rekke

og begynner å synge “hjulene på bussen” og alle som vil være med kan finne seg en stol og sette seg på rekken sammen med de andre som leker.

Om vi ser på folkemusikk i form av ritual og signal, vil sangrepertoaret basere seg på gjentakelser (Hagen og Haukenes, 2017). Dette kan være med på å skape faste rammer og forutsigbarhet. I praksis har vi observert hvor viktig det er for toddlere å ha faste rammer å forholde seg til. Vi tenker at det er fordi barn lærer mest gjennom erfaringer, og når de er i trygge omgivelser. Når man opplever noe for første gang kan det kjønes utrygt og skape en uro i kroppen. Gjennom gjentakelser vil de opparbeide seg flere erfaringer, som kan bidra til å gi de trygge rammer. Vi kan også se at gjentakelse av sanger kan ha stor betydning for barnas språkutvikling, og det gir barna muligheten til å delta i sangleker. Nyberg (Evensen, Sæheim og Sørenbye, 2012, s. 93) påpeker at man må si et ord minst 60 ganger før det fester seg. Derfor kan det være en fordel at personalet bruker samme sanger flere ganger, slik at barna kan lære seg sangene. Dette kan være med på at barna på avdelingen får et felles sangrepertoar som kan gi barna en fellesskapsfølelse.

Vi tenker det finnes både fordeler og ulemper i arbeid med tradisjonelle og moderne sanger. Hagen og Haukenes (2017) nevner at fornying og variasjon innenfor musikk vil være et kriterium dersom det skal bli sett på som et kunstnerisk uttrykk. Torgersen (2019) nevner at modernisering av tradisjonelle sanger er populært i barnehagen. Det er noe vi selv har observert i praksis. For eksempel kjente melodier barna har kjennskap til, der teksten blir endret (ofte mer humoristisk). På den ene siden poengterer Torgersen (2019, s. 116-117) at de tradisjonelle sangene, kan være demotiverende for personalet å synge. På den andre siden er det viktig at personalet ser på det som et nytt møte og nye referanser for barna. Det kan være med på å gi dem en felles tilhørighet i barnehagen, som igjen kan påvirke fellesskapsfølelsen.

De voksne kan benytte seg av noen musikalske verktøy slik at barna kan få bedre forståelse for både ord og innhold. Som Evensen, Sæheim og Sørenbye (2012, s. 92) nevner kan bevegelse til sanger hjelpe med å forstå både ord og innhold. Det kan for eksempel hjelpe barn med både spesifikke og generelle språkvansker, samt tospråklige barn. Videre kan man tenke at en slik arbeidsmåte kan skape inkludering og kan være med på å gi alle barn en fellesskapsfølelse. Som Bergsland og Kvaran (2011) forteller i forskningen sin, la de voksne vekt på innholdet i samlingene, men de nevner ikke hvilke arbeidsmåter de voksne benytter seg av. Samme med forskningen til Sæther (2017) hadde musikeren seks samlinger, men de

nevner ikke om bevegelser til sanger blir brukt. Vi mener at personalet bør være bevisste på måten de arbeider på for å inkludere alle barna på avdelingen.

5.3 Voksenrollen

Det er viktig at personalet jobber med å skape trygghet og gode relasjoner for at barna skal kunne tørre å gå ut av komfortsonen sin, nevner Evensen, Sæheim og Sørenbye (2012). En form for å skape denne tryggheten er at personalet våger å være synlig gjennom sang og glede i kulturelle uttrykk. I Artikkel 1 (Sæther, 2017) kommer det frem at der musikeren hadde god tilstedeværelse, klarte han å kommunisere gjennom musikken. Vi tenker at når personalet engasjerer seg og har et mål om å oppnå noe med musikken, kan dette bidra til å gi tryggheten som barna trenger for å gå ut av komfortsonen sin. I praksis har vi erfart musikksamlinger der den voksne ikke har vært engasjert, som førte til at barna ble mer passive deltakere i samlingsstunden. Barna har vist usikkerhet og det blir derfor vanskeligere å få barna til å uttrykke seg musikalsk.

For å få barn som aktive deltakere i samlingsstund kan det ofte lønne seg å starte samlingen med en sang som nevner alle navn. I forskningen til Bergsland og Kvaran (2011) var de voksne bevisst på innholdet i samlingsstundene. De startet hver samling med en velkomstsang der de inkluderte alle barnas navn, slik at barna kunne føle seg betydningsfulle og en del av fellesskapet. I likhet med Bergsland og Kvaran (2011), nevnes det i artikkel 2 (Hagen & Haukenes, 2017) at musikk i barnehagen har fått en funksjon med å samle alle, se alle, synge om barna og nevne dem med navn (Hagen og Haukenes, 2017). Om den som leder samlingen ikke synger eller nevner navnet til et barn, kan konsekvensen av dette være at barnet blir lei seg og føle seg ekskludert i samlingen.

Det er de voksne i barnehagen sitt ansvar å introdusere variert musikk til barna. Torgersen (2019, s. 117) påpeker at musikk blir forbundet med lek og glede, og de fleste voksne setter på musikk de tror barna vil høre. Men det er ikke alltid barna vet hva de vil høre på. Derfor er det viktig at de voksne i barnehagen er bevisste på å introdusere variert musikk på avdelingen. Det kan være enkelt å ta i bruk digitale underholdningskanaler som YouTube eller "barnemusikk" på spotify. Vi har observert at det kan gi mye glede og engasjement hos barna. En erfaring fra praksis angående dette, er av en ansatt som tok på musikk på høyttaleren.

Vedkommende ville unngå at alle barna løp til sitt på avdelingen da de kom inn fra utelek. Denne spillelisten hun tok på er en type modernisering av tradisjonelle sanger og ble i denne situasjonen brukt for å samle barna. Barna lo og ga hverandre plass på dansegulvet så fort de kom inn på avdelingen. Her kan vi dra inn poenget til Hagen og Haukenes (2017) om at musikk er med på å styrke samhold og løfte i flokk. På den ene siden kan musikken få lik funksjon dersom den voksne hadde tatt i bruk egen stemme og tradisjonell versjon av sangen. På en annen side kan det oppstå kaotiske overganger om en voksen skal stå for sang og ha et oversiktlig blikk over avdelingen. Derfor kan musikk fra høyttaleren være et verktøy for å hjelpe den voksne med å samle barna og løfte i flokk.

Voksenrollens lekne innstilling og væremåte skal kunne bringe inn noe bemerkelsesverdig i faglig arbeid, sier Hodneland (2019, s. 91). Det er mer fokus på å ha en leken tilstedeværelse som handler om å improvisere, fantasere, samspill og slippe en viss kontroll. Det skal ikke være nødvendig å ha god musikkfaglig kompetanse for å yte best mulig faglig praksis i barnehagen (Hodneland, 2019, s. 91-92). På en annen side kan det være lurt å ta til seg kunnskap fra en god musiker, som de gjorde i forskningsprosjektet til Morten Sæther (2017). Turøy (2019, s. 117) belyser at ved å oppnå et godt musichood på avdelingen, er det viktig at barnehagelærer øver seg, tar eierskap og aktivt gjør ting for å utvikle et godt musikalsk fellesskap.

Kulset (2018) forklarer musichood med at musikalsk kapital vil gi musikalsk trygghet og omvendt. Slik som vist i artikkel 1 (Sæther, 2017), var det en musiker som ledet samlingsstundene i samarbeid med barnehagelærere. Ved å invitere en musiker til barnehagen, kan personalet observere, reflektere og lære av en "profesjonell". Videre kan dette være med på å utvikle en god musikalsk kapital. Når personalet får prøvd ut og kjenner på følelsen av at de mestrer bruken av musikken, kan dette gi motivasjon og musikalsk trygghet, som igjen kan bidra til å skape fellesskapsfølelsen hos barna.

Fugle (2012, s. 113) påpeker at lek og glede må stå i fokus når man leder musikkaktiviteter. Selve målet bør være at barna kjenner seg sett og opplevd. Det er dermed viktig at holdningen til lederen ikke er preget av å "lære opp" barna. Eftervirkningen av dette kan være at barna har en oppfatning av at musikkuttrykk kan være rett eller galt. Skal man gi opplæring, må dette gjøres hvis barnet selv spør om veiledning (hjelp) (Fugle, 2012, s. 113). Et annet poeng som Evensen, Sæheim og Sørenby (2012) nevner angående ledelse av musikkaktiviteter, er at

man ikke bør vise usikkerhet og fordommer. Det kan resultere i at barnekulturen på avdelingen blir ødelagt. Derfor er det viktig at den voksne går ut av komfortsonen for å skape verdifulle øyeblikk (Evensen, Sæheim & Sørenby, 2012, s. 17-18). Dette kan vi selv kjenne på ut i fra vår egen utvikling gjennom studieforløpet. Første praksisperiode var vi usikre da vi skulle gjennomføre en samlingsstund med sang. Vi kjente på at usikkerheten vår smittet over på barna. Gjennom studietiden har vi blitt sikrere på oss selv og mer mottakelig på innspill fra barna noe som har ført til at samlingsstundene har blitt en god opplevelse for både små og store.

5.3.1 Improvisasjon

Fugle (2012, s. 91) påpeker at improvisasjon er en viktig vei for et godt musikalsk samspill mellom barn og voksne. Dette klarte musikeren i forskningen til Sæther (2017). Han klarte å møte barnas spontane og kroppslige uttrykk. På den ene siden må vi tenke på at de gjennomførte seks planlagte musikkamlinger, som gjør at de naturlige rammene for en samling blir satt automatisk. På den andre siden viser det at musikeren var oppmerksom og engasjert, og han klarte derfor å improvisere ut i fra barnas uttrykk. Vi tenker at om det var spontane samlingsstunder, ville det gitt større mulighet til improvisasjon i samspillet mellom barn og voksen.

Det vil oppstå mange spontane musikalske øyeblikk i løpet av dagen, og for å fange opp disse krever det involverte, tilstedeværende og observante voksne. Hva vil skje om den voksne ikke møter barna på en god måte i spontane situasjoner? Kan barnet føle seg oversett? Vi tenker at om man ikke møter barnas spontane og kroppslige uttrykk kan barnet kjenne på en følelse av flauhet, oversett og verste fall ikke tørre å uttrykke seg i en senere anledning. Derfor mener vi det er viktig å ha gode improvisasjonsevner.

Når en har planlagte musikkamlinger vil det også lønne seg å ta i bruk improvisasjon. I artikkel 2 av Hagen og Haukenes (2017) nevner de at barn er opptatt av all slags musikk, enten det er barnesanger eller kompliserte sanger. Om man velger å spørre barna hva slags sanger de ønsker å synge under samlingen er det vesentlig at den voksne som leder samlingen kan møte barnets respons. Det vil være en fordel for personalet med improvisasjonskompetanse og at sangrepertoaret er opparbeidet godt nok, slik at de kan tilrettelegge for sanglig utvikling og musikalsk fellesskap (Turøy, 2019, s. 117).

Vi har erfart gjennom alle praksisperiodene at det vil lønne seg å være engasjert og opparbeidet erfaringer med improvisasjon. Gode improvisasjonsevner kan føre til gode musikalske stunder sammen med barna. Dette er noe vi har opplevd i praksis da vi har startet å synge en sang og det samler seg flere barn rundt oss som vil synge sammen med oss. Det er da viktig i slike improviserte musikkstunder at den voksne er åpen for innspill og klarer å lese barnegruppen på best mulig måte. Vi tenker at det gir barna en følelse av at de blir sett og hørt, som kan bidra til at de kjenner seg som en del av et fellesskap.

5.4 Barns skapende medvirkning

I Artikkel 1 (Sæther, 2017) var konklusjonen at gjensidig skapende medvirkning gir muligheter for opplevelser og erfaringer gjennom utforskning av musikalske aktiviteter. Vi mener dette kan være med på å gi barna en følelse av å være en del av et fellesskap. Når det kommer til gjensidigheten beskriver Bergem (2012) at en må akseptere å bli påvirket av andre. Barna må kjenne på følelsesmessig nærhet, dele tanker og meninger med hverandre. Slik kan man være med på å medvirke i barnehagen.

Når det kommer til bruk av musikk på avdelingen vil vi påstå at de voksne bør være bevisst på responsen fra barna når de setter på musikk, og hva slags sanger man bruker under samlingsstunder. Det er vesentlig å benytte seg av observasjon, analyse og generelt støtte barna, slik at man kan berike situasjoner på barnas premisser (Møen & Thoresen, 2019, s. 41). Hvilke sanger kan barna? Kanskje spørre barna hva slags sanger de vil synge? Eventuelt skrive ned musikken barna viser mest glede til, og det kan være lurt å spørre foreldrene hva slags musikk de bruker hjemme. I Artikkel 2 (Hagen & Haukenes, 2017) påpekes det at barn faktisk ikke bare er opptatt av "barnesanger", men de interesserer seg også for kompliserte sanger. Hagen og Haukenes (2017) konkluderer i artikkel 2 med at sanger bør representere nyere tider og større variasjon innen sjangre, slik at man gir barna muligheten til å utforske og medvirke.

I praksis har vi erfart at det kreves planlegging før eventuelle aktiviteter. På den ene siden kan det ifølge Særheim (2015) bli lagt opp til strategiske handlinger, som kun styres av måloppnåelsen. Som for eksempel der den voksne bruke tidligere didaktiske planer som har funket før, og tenker at det kan være tidseffektivt å ta i bruk igjen. Ulempen med dette er at det er lett å utnytte barnegruppen, og de kan fremstå som objekter (Særheim, 2015). På den

andre siden kan strategisk handling eller en didaktisk plan før en aktivitet være vesentlig, men da må man være observant på at spontane øyeblikk kan oppstå. Det er derfor viktig at barna får medvirke og at de voksne ikke trenger å "følge planen" til enhver tid. Det er ikke alltid tidligere aktiviteter passer for denne barnegruppen. I artikkel 1 (Sæther, 2017) påpeker de at de hadde refleksjonsmøter etter hver samling i prosjektet sitt. Her må man reflektere hva som funket, og hva som kunne blitt gjort annerledes.

Vi kan ikke unngå å gå inn på det rammeplanen for barnehagen (2017, s. 27) hevder; at ved å inkludere barna i planleggingen og la de være aktive deltakere vil barna få erfare hvordan det er å ha innflytelse på det som skjer i hverdagen. Dette kan være vesentlig for å oppnå inkludering og at barna kjenner på fellesskapsfølelsen på avdelingen.

Det kan være vanskelig å la alle barna medvirke samtidig. Det å oppfylle alle barns ønsker til enhver tid kan være utfordrende for personalet, og det kan fort føre til kaos. På den andre siden må man ikke glemme at barnehagen er en del av et samfunnsmandat og har rammer og forskrifter en må følge. I rammeplanen for barnehagen (2017) står det at ifølge grunnloven §104, barnehageloven §1 og §3 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1 skal barna få jevnlig mulighet til å være aktive deltakere i planleggingen av barnehagens virksomhet. Vi mener derfor det kreves god kunnskap, erfaring og personlige egenskaper for å klare å sette sammen et godt innhold i ulike aktiviteter, ut i fra det barna viser interesse for.

I Artikkel 1 (Sæther, 2017) nevnes det at alle voksne kan skape noe for barna, men det handler mye om hvordan man toner seg inn på barnet. Det er et godt poeng, men for å få det videre inn i barnehagens virksomhet og barns medvirkning mener vi at det er vesentlig med kunnskap om hvordan man leder en musikksamling på en småbarnsavdeling. Når man arbeider på en småbarnsavdeling er det ekstra viktig med gode relasjoner og hyppige observasjoner slik at man kan ta i bruk den innhentede informasjonen i planleggingen av aktiviteter. Sæther (2017) skriver også at det alltid var en barnehagelærer som kjente barna til stede for å observere samlingsstundene, ettersom de kjenner barna best. Slik kunne de tolke barnas ulike uttrykk. Barnehagelærere bør ha både kunnskap og erfaringer om hvordan man leder en samling med små barn. Fugle (2012, s. 114) skriver for eksempel at det er vesentlig å snakke sakte, og være klar over at barna må oppfatte det som blir sagt. Man må tåle å vente på respons fra barna, men samtidig må man finne en balanse, for det kan fort skje at barna mister

konsentrasjonen om man venter for lenge. Det er derfor bra at Sæther (2017) hadde en barnehagelærer til stede slik at resultatet ble mer pålitelig.

Furholt (2019, s. 133) nevner at den nonverbale kommunikasjonen vil være sentral på en småbarnsavdeling, og at barna vil ha forskjellige samspillsformer. Barnet benytter seg av ulike former for å kunne etablere følelser av seg selv (Furholt, 2019, s. 133). Med dette tenker vi det er vesentlig at personalet har kunnskap om de ulike samspillsformene til barna på avdelingen, slik at de kan ha en større forståelse for barnet. Når man kjenner barnet og deres reaksjoner kan det være lettere å planlegge for eksempel samlingsstunder eller bruken av musikk på avdelingen. Dette kan være med på å gi barnet en følelse av at de blir forstått og videre føle seg trygge og en del av fellesskapet.

5.5 Fellesskapsfølelse

Barnehagen skal fremme et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Vi mener at når man er en del av et godt fellesskap vil mennesker få dekket mange av sine behov. Men det er lurt å ha i bakhodet at et fellesskap er komplisert, ettersom det handler om individuelle følelser (Bergem, 2012). Som tidligere nevnt vil bruken av musikk danne gode rammer for utvikling av et inkluderende fellesskap (Bergsland og Kvaran, 2011). I den utviklingen vil barna og voksne sammen skape en arena der de føler seg trygge til å prøve ut nye ting og oppleve musikkglede.

I forskningen til Hagen og Haukenes (2017) nevner de at musikk har i alle tider blitt brukt til å styrke samhold og løfte i flokk. Videre kom de frem til at sanger i barnehagen har en tilsvarende effekt; samle alle barna og se alle. Ved å tenke at musikk er en viktig uttrykksform og at det er en naturlig interesse for barn, bør barnehagelærere legge til rette for ulike musikalske uttrykk i lek (Møen, 2019, s. 58). For at vi som barnehagelærere skal klare det, kan det være en fordel å handle phronetisk. Med andre ord klarer man å forstå sammensetninger, hva som er hensiktsmessige mål og hvilke veier som kan virkeliggjøre målet (Schei, 2019, s. 25). Selv har vi opplevd å videreutvikle responsen fra barna inn i leken, da vi observerte at barna synes rytmeegg var interessant. Etter en musikk-samling la vi frem boksen med rytmeegg på et sted barna hadde tilgang til, slik at de kunne ta med seg dette inn i leken. I denne situasjon var målet med å legge frem rytmeeggene å la barna ta initiativ til musikalsk lek.

På en småbarnsavdeling har vi opplevd at leken er en sentral del av hverdagen, og vi er enig med Drugli (2019, s. 62) at leken handler om å ha det bra, føle på glede og lykke. Morten Sæther (2012, s. 62) spør om man ser på de musikalske uttrykkene i sammenheng med leken, og tror de musikalske uttrykkene er medfødt. Det sies hvertfall at barn behersker følelsene sine bedre og liker å bevege seg til musikk (Fugle, 2012, s. 63). Her kan vi igjen dra inn et av funnene til Bergsland og Kvaran (2011); at personalet observerte barn som ikke pleide å leke sammen, inkludere hverandre og gikk inn i sosiale samspill sammen etter musikkksamlingene. Dette tenker vi er fordi barna får en felles erfaring og de gjennom musikken klarer å beherske følelsene sine.

I både artikkel 1 (Sæther, 2017) og i artikkel 3 (Bergsland & Kvaran, 2011) nevner de at det å delta er noe annet enn å være tilskuer. Morten Sæther (2017) hevder at uttrykket nærhet til egen stemme kommer tydelig frem ved deltakelse. I tillegg vil den kroppslige tilnærmingen til det musikalske åpne opp for en relasjonell musikkaktivitet. Det vil si at barnet kjenner seg betydningsfull i samspillet med den voksne. Den voksne lytter til både de verbale og kroppslige uttrykkene, og gir barnet anerkjennelse når de musiserer sammen. Videre bygger Bergsland og Kvaran (2011) opp påstanden til Sæther (2017) at det vil være en forutsetning at en er i stand til å gi et bidrag til det beste for fellesskapet, for å få lov til å nyte fra det samme fellesskapet, begge deler ut i fra den enkeltes forutsetning. Gjennom at barna er aktive deltakere i musiske samspill, er dette deres måte å gi et bidrag til fellesskapet samt å delta i det. Det kan for eksempel også være bidrag gjennom å foreslå en sang som skal synges. Det er dermed viktig at leder av samspillet lar barn få medvirke som kan føre til en god fellesskapsfølelse.

6.0 Konklusjon

Vår problemstilling ser slik ut:

Hvordan kan personalet bruke sang og musikk for å skape fellesskap på en småbarnsavdeling?

I løpet av denne bacheloroppgaven har vi tatt for oss flere sider av bruken av musikk, og hvordan personalet kan bruke det for å skape fellesskap på en småbarnsavdeling. Ved å finne teori og forskning som støtter opp våre tanker og meninger har vi fått mer kunnskap og gode argumenter rundt problemstillingen vår.

Generelt for mennesker står språket sentralt når man skal samhandle med andre, men for små barn vil de invitere hverandre til samspill via non-verbale uttrykk. I utviklingsarbeidet til Morten Sæther (2017) opplevde musikeren at barna “snakket” sammen gjennom lydene de lagde. Dette mener vi er fordi de voksne har vært med på å skape trygghet, inkludering og gitt barna mulighet til å skape rom for slike møter. Schei (2019, s. 24) understreker at som barnehagelærer er man nødt til å opptre som musikalsk tilrettelegger, der man gir barna muligheter for å utforske musikkskapning og kjenne på fellesskapsfølelsen.

Vi har kommet frem til at regelmessige samlingsstunder kan føre til at barna tar initiativ til musikkaktiviteter, som videre kan være med på å knytte vennskap. Vi fant også et resultat i forskningen til Bergsland og Kvaran (2011) at barn som ikke pleide å leke sammen, gikk inn i sosiale samspill og inkluderte hverandre mer etter musikkksamlinger. I tillegg opplevde de at bruken av musikk var med på å danne gode rammer for utvikling av et inkluderende fellesskap. De opplevde også at avdelingen var en trygg arena hvor de turte å prøve ut nye ting, synge og danse (Bergsland & Kvaran, 2011).

Personalet bør ha god tilstedeværelse slik at man kan skape noe for barna gjennom musikken. Dette gjorde musikeren i forskningen til Morten Sæther (2017), der han opplevde å kommunisere med barna gjennom musikken i samlingene sine. Videre poengterer de i forskningen til Bergsland og Kvaran (2011) at de voksne var bevisste på innholdet i samlingsstundene. De voksne inkluderte alle barns navn under sang, som de videre mente var med på å gi barna en følelse av å være betydningsfulle og en del av fellesskapet på avdelingen.

Vi må understreke at i forskningen til Hagen og Haukenes (2017) nevner de at musikk har i alle tider blitt brukt til å styrke samhold og løfte i flokk. Og at i barnehagen blir nettopp sang brukt for å samle alle barna og se alle. Møen (2019, s. 58) hevder også at musikk er en viktig uttrykksform og at det er en naturlig interesse for barn, og derfor bør barnehagelærere legge til rette for ulike musikalske uttrykk i lek. Leken handler jo for det meste om å ha det bra, føle på glede og lykke (Drugli, 2019, s. 62). Dette mener vi er viktig for å styrke fellesskapet på en småbarnsavdeling.

Fornyning og variasjon innenfor musikk vil være vesentlig dersom det skal bli sett på som et kunstnerisk uttrykk, nevner Hagen og Haukenes (2017). Og det bygger opp under viktigheten med å skape nye møter og referanser for barna, som kan gi dem en felles tilhørighet på avdelingen, som igjen kan påvirke fellesskapsfølelsen. Vi må huske at om et fellesskap skal ha virkning er man avhengig av at personen som er blitt inkludert, kjenner på følelsen av at man er en del av fellesskapet.

Når man skal lede en musikkaktivitet kan det være naturlig for mange at lek og glede står i fokus. Fugle (2012, s. 113) mener at selve målet bør være at barna kjenner seg sett og opplevd i musikkaktivitetene. Her vil vi understreke at rammeplanen for barnehagen (2017, s. 27) sier at barna skal bli inkludert i planleggingen og la de være aktive deltakere, slik at de får erfaring på hvordan det er å ha innflytelse på det som skjer i hverdagen. Det er derfor viktig at personalet har riktig holdning og god kunnskap om musikkbruk i barnehagen.

7.0 Avslutning

I denne bacheloroppgaven har vi understreket viktige punkter for hvordan personalet bruker sang og musikk for å skape fellesskap på en småbarnsavdeling. Ved å reflektere godt rundt tidligere erfaringer og kunnskap vi opparbeidet oss gjennom studieløpet, har det vært mer lærerikt enn vi så for oss.

Vi ville belyse de mange positive sidene med bruk av musikk, og hva som er viktig for å skape et trygt og godt fellesskap for barna. Ettersom det er noe vi selv ønsker å være mer bevisste på i arbeidet med barn i den miste alderen. I løpet av skrivingen har vi arbeidet grundig med teori og funn, reflektere kritisk i drøftingen og funnet en god konklusjon på problemstillingen vår.

Nå som vi har opparbeidet oss mer kunnskap om musikk og dens effekt, ønsker vi å videreformidle vår kunnskap til andre voksne som jobber i barnehage, slik at hele avdelingen kan ha felles mål og ambisjoner. Vi har i løpet av denne bacheloroppgaven fått gode svar på hva musikken er godt for, og hvordan vi voksne kan arbeide for å skape et inkluderende fellesskap på en småbarnsavdeling.

8.0 Litteraturliste

Bergem, A. K. (2021, 11.07). *Følelsen av fellesskap*. Psykisk Helse.

<https://psykiskhelse.no/bladet/2021/folelsen-av-fellesskap>

Bergsland, M., D. & Kvaran, K. (2011). "Inn i ringen" Et musikkpedagogisk

utviklingsprosjekt i en flerkulturell barnehage. *Norsk senter for barneforskning*, 2011,

67-82, 0800-1669 [https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-](https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_5324_barn_v29i2_4191&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_centra)

[explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_5324_barn_v29i2_4191&cont](https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_5324_barn_v29i2_4191&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_centra)

[ext=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo centra](https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_5324_barn_v29i2_4191&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_centra)

[l_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,inn%20i%20ringen&offset=0](https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_5324_barn_v29i2_4191&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_centra)

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving* (utg.7). Gyldendal.

Evensen, F., Sæheim, R. & Sørenby, U. (2012). *Musikkglede i barnehagen: Lek med takt og toner*. Kommuneforlaget.

Forsberg, C. & Wengstrøm, Y. (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier*. Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning. Natur og Kultur.

Fugle, G. K. (2012). Rytmen mellom oss: *Bruk av musikk i arbeid med barn og unge*. SKALD AS.

Furholt, A. (2019). Musikalsk kommunikasjon i barnehagen. I R. B. Schei (Red.), *Musikkpraktisk klokskap* (s. 123-143). Fagbokforlaget

Hagen, L. A. & Haukenes, S. (2017). Sangrepertoar i barnehagen- tradisjon eller stagnering? *Tidsskrift for nordisk barnehageforskning*, 2017, 15 (5), 1-16. https://bibsyst-almapiro.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_7577_nbf_1792&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=default_scope&adaptor=primo_central_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,sangrepertoaret%20i%20barnehagen&offset=0

Hodneland, K. G. (2019). Den lekne barnehagelæreren. I R. B. Schei (Red.), *Musikkpraktisk klokskap* (s. 77-97). Fagbokforlaget

Høgskulen på Vestlandet (2020, 28. August). Spor 1: Musikkstund [Video].

https://hvl.instructure.com/courses/14664/pages/musikk-pensum-filmer?module_item_id=331429

Kulset, N. B. (2018). *Din musikalske kapital*. Universitetsforlaget

Møen, I. L. (2019). Rom for lyd - musikkinstrumenter i barnehagehverdagen. I I. L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpædagogisk utviklingsarbeid i barnehagen* (s. 57-70). Fagbokforlaget.

Møen, I. L. & Thoresen, E. (2019). Fra musikk til språk i barnehagen. I I. L. Møen & E. Thoresen (red.), *Kunstpædagogisk utviklingsarbeid i barnehagen* (s. 45-55). Fagbokforlaget.

Nasjonal digital læringsarena (2020, 28, 09). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. NDLA. <https://ndla.no/nb/subject:1:03e810db-3560-47b5-a5f6-e7afe1d0a2d6/topic:2:a635e5b5-aca-4807-8918-3f45d9901fac/topic:2:3f58a215-b267-40e5-8f8b-f9dbb4de7915/resource:843b926d-daf2-4746-9a3a-3bbc51df74b4>

NAOB (2022). *Fellesskap*. NAOB Det norske akademis ordbok. <https://naob.no/ordbok/fellesskap>

Ringereide, R. A. (2020, 12, 10). *Modelløring, speiling og perspektivtakning*. NDLA. <https://ndla.no/nb/subject:1:03e810db-3560-47b5-a5f6-e7afe1d0a2d6/topic:2:a635e5b5-aca-4807-8918-3f45d9901fac/topic:2:b70567a6-c8b0-4382-97a1-61855b4f2970/resource:1:17325>

Schei, T. B. (2019). Musikalske møteplasser. I R. B. Schei (Red.), *Musikkpraktisk klokskap* (s. 23-42). Fagbokforlaget

Storvik, L. F. (2016, 16.12). Musikk gir mestring. Utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2016/musikk-gir-mestring/>

Særheim, M. R. (2015, 18.09). *Barn lærer best gjennom lekfull kommunikasjon*. Utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/barn-larer-best-gjennom-lekfull-kommunikasjon/>

Sæther, M. (2017). En musikers møte med de yngste barna. *Om å ikke vite på forhånd hvilke ideer som kan komme til å fungere*. Vol 1, 2017, 21-39. https://bibsyst-almaprmo.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=TN_cdi_crossref_primary_10_23865_jased_v1_447&context=PC&vid=HIB&lang=nn_NO&search_scope=all_blended&adaptor=primo_central_multiple_fe&tab=default_tab&query=any,contains,en%20musiker&offset=0

- Sæther, M. (2012). Hva er musikk. I M. Sæther & E. Angelo (Red.), *Barnet og musikken: Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (s. 9-39). Universitetsforlaget.
- Sæther, M. (2012). Det skapende barnet. I M. Sæther & E. Angelo (Red.), *Barnet og musikken: Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (s. 87-117). Universitetsforlaget.
- Torgersen, J, K. (2019). Musikk som kulturuttrykk i barnehagen. I H. Jæger & J. K. Torgersen (Red.), *Barneskultur* (s. 107-120). Cappelen Damm AS
- Turøy, A. K. W (2019). Sanglig utvikling og musikalsk fellesskap i barnehagen. I R. B. Schei (Red.), *Musikkpraktisk klokskap* (101-119). Fagbokforlaget.